

T. C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Sayı : 220.01.02.03/ 4527998
Konu : ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına
İlişkin Usul ve Esaslar

09 Eylül 2022

BAKANLIK MAKAMINA

İlgi: a) 07.02.2014 tarihli ve 38 sayılı "Uygulama Talimatı"
b) 06.07.2015 tarihli ve 10968 sayılı "Uygulama Talimatı"

Malumunuz olduğu üzere, 25.11.2014 tarihli ve 29186 sayılı ÇED Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmış ve 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

ÇED Yönetmeliği kapsamında yapılan değişikliklere ivedi olarak uyumun ve uygulamada birlikteliğin sağlanması, yönetmelik kapsamında yapılacak iş ve işlemlerde ortaya çıkabilecek aksaklıkların önlenmesi amacıyla ekteki Usul ve Esaslar hazırlanmıştır.

Bu çerçevede, Makamlarınızca uygun görülmesi halinde ilgide kayıtlı Uygulama Talimatlarının yürürlükten kaldırılması ve 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar'ın yürürlüğe konulması hususunu Olur'larınıza arz ederim.

Uygun görüşle arz ederim.
.../.../2022

Prof. Dr. Mehmet Emin BİRPINAR
Bakan Yardımcısı

Mehrali ECER
Çevresel Etki Değerlendirmesi
İzin ve Denetim Genel Müdürü

OLUR

.../.../2022

Murat KURUM
Bakan

Ek: ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar (8 sf)

T. C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

**29.07.2022 TARİHLİ ve 31907 SAYILI RESMİ GAZETE'DE YAYIMLANAN
ÇED YÖNETMELİĞİ'NİN UYGULANMASINA İLİŞKİN
USUL VE ESASLAR**

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak

Amaç: Bilindiği üzere, 25.11.2014 tarihli ve 29186 sayılı ÇED Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmış ve 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği yayımı tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu minvalde **01.08.2022 tarih ve 4230269 sayılı yazımız ile** 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliği'nin 5. Maddesi uyarınca "Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler" için ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanması gerektiği, "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verme yetkisinin yazımız ekinde yer alan 2022/13 sayılı Genelge ile **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine** devredildiği, bu kapsamda **2022/13 sayılı Genelgede** belirtilen iş ve işlemlerin **İl Müdürlüklerince** yürütülmesi gerektiği, 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği'nin yürürlük tarihinden önce ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası Bakanlığa ya da İl Müdürlüğüne sunulmuş projelere, bu Yönetmeliğin lehte olan hükümlerinin ve/veya başvuru tarihinde yürürlükte olan Yönetmelik hükümlerinin uygulanması gerektiği hususları belirtilmiştir.

Yeni Yönetmelik ile genel hükümlerde, Ek-1 ve Ek-2 Listelerinde, ÇED Başvuru Dosyasının ve Proje Tanıtım Dosyasının hazırlanması sırasında esas alınacak formatlarda değişiklikler yapılmış, uygulamaya esas yeni tanımlar getirilmiştir.

İş bu yürürlüğe girecek olan "**ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar**" ile ÇED Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerin anlaşılmasını ve uygulanmasını kolaylaştırıcı idari ve teknik hususlar ortaya konularak, yapılan değişikliklere ivedi olarak uyumun ve uygulamada birlikteliğin sağlanması, böylelikle uygulamada ortaya çıkabilecek aksaklıkların önlenmesi amaçlanmaktadır.

Kapsam: "ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar" yönetmelikte yapılan değişikliklerin uygulanmasına ilişkin yöntem ve talimatlarla birlikte, gerek ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 Listesi'nde yer alan faaliyetlere gerekse Bakanlığımızdan veya İl Müdürlüklerimizden bu yönetmelik kapsamında talep edilen görüşlere ilişkin değerlendirmeleri kapsamaktadır.

Dayanak: "ÇED Yönetmeliği'nin Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar" 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanmıştır.

T. C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

İKİNCİ BÖLÜM
Genel Usul ve Esaslar

- 1- 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan yeni ÇED Yönetmeliğinden önce Bakanlığa/İl Müdürlüğüne başvuru yapılan ve yürürlükten kaldırılan Mülga (2014) ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 veya Ek-2 listelerinde yer almamasına rağmen, yeni (2022) ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 veya Ek-2 listelerinde yer alan projeler ile ilgili yapılan başvurularda, **başvuru tarihinin esas alınması** gerekmekte olup,
  - a) Yönetmeliğin "Geçiş Süreci" başlıklı Geçici Madde 1'de yer alan: *"Bu Yönetmeliğin yürürlük tarihinden önce, ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası İl Müdürlüğüne ya da Bakanlığa sunulmuş projelere, bu Yönetmeliğin lehte olan hükümleri ve/veya başvuru tarihinde yürürlükte olan Yönetmelik hükümleri uygulanır."* hükmü, 29.07.2022 tarihinden önce yapılan Muafiyet/Görüş talebi başvurularına da uygulanabilecektir.
  - b) Yürürlük tarihinden (29.07.2022'den) sonra yapılan başvurularda ise 29.07.2022 tarih ve 31907 sayılı Resmi Gazete 'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği kapsamında görüş verilmesi gerekmektedir.
- 2- 29.07.2022 tarihinden önce Bakanlıktan/İl Müdürlüğünden herhangi bir görüş alınmamış olan ve yürürlükten kaldırılan 2014 tarihli Mülga ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 veya Ek-2 listelerinde yer almamasına rağmen, 29.07.2022 tarihli yeni ÇED Yönetmeliği'nin Ek-1 veya Ek-2 listelerinde yer alan ve 29.07.2022 tarihinden önce inşaatına başlamış veya kurulmuş veya işletmeye geçmiş projeler ile ilgili olarak,
  - a) 29.07.2022 tarihinden önce inşaatın başladığını ya da işletmeye veya faaliyete geçildiğini gösterir belge/bilgi ibraz edilmesi halinde bahse konu projeler faaliyetlerine devam edebilecektir. Ancak bu projelerde herhangi bir değişiklik ya da kapasite artışı planlanması halinde 29.07.2022 tarihli ÇED Yönetmeliği kapsamında görüş alınması gerekmektedir.
  - b) 29.07.2022 tarihinden önce inşaata başladığının ya da işletmeye veya faaliyete geçildiğinin belgelendirilememesi halinde ise yeni ÇED Yönetmeliği hükümlerine göre işlem tesis edilmesi gerekmektedir.
- 3- 29 Temmuz 2022 tarihinden önce ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası sunulmuş ve süreci başlatılmış projelerde, 2014 tarihli yönetmelikte olmayan ancak yeni Yönetmeliğin **Ek-3 ÇED Genel Formatına** eklenen **Bölüm IV: Kümülatif Çevresel Etki Değerlendirme**, **Bölüm V: Çevresel ve Sosyal Eylem Planı** ve **Bölüm VI: Halkın Bilgilendirilmesi ve Sürece Katılımı ile Paydaş Katılım Planı** başlıkları ile **Ek-4** Proje Tanıtım Dosyası Genel Formatına eklenen **Bölüm IV: Kümülatif Çevresel Etki Değerlendirme**, **Bölüm V: Çevresel ve Sosyal Eylem Planı** başlıklarının altında istenen **çalışmaların yapılması zorunlu değildir**. Ancak proje sahibinin/yetkili temsilcisinin talebi üzerine bahse konu çalışmalar yaptırılabilir.
- 4- Yönetmeliğin Ek-3 ve Ek-4 formatlarında yapılan yenilikler ve istenen çalışmaların ne şekilde olacağına dair duyuru Bakanlığımız (ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü) web sayfasında 04 Ağustos 2022 tarihinde yayınlanmış olup, duyuruya <https://ced.csb.gov.tr/29-temmuz-2022->

(Handwritten signature)

T. C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

[tarihli-ve-31907-sayili-resmi-gazete-de-yayimlanarak-yururluge-giren-ced-yonetmeliği-nin-ek-3-ve-ek-4-unde-yer-alan-formatlar-hakkında-duyuru-haber-272423](#) linkinden ulaşılabilir.

- 5- ÇED Yönetmeliği Ek-3 ve Ek-4 de yer alan ÇED Genel Formatı ve Proje Tanıtım Dosyası Genel Formatında, Sürdürülebilirlik Planı başlığı altında istenen; sıfır atık planı, trafik yönetim planı, sera gazı azaltım planı ve çevresel ve sosyal yönetim planlarının, ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyasının içeriğinde değil ekler kısmında yer alması gerekmektedir. Ayrıca bu planların, Proje Tanıtım Dosyasını hazırlayan çalışma grubunca veya süreçte dışarıdan hizmet alınacak diğer uzmanlarca hazırlanması yeterli olacaktır.
- 6- ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesi'nde yer alan Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler için İl Müdürlükleri tarafından yürütülen ÇED süreçlerinde; gereksiz iş yükü oluşturulmaması, tüm taraflar açısından (proje sahibi/yetkili müşavir firma/kurumlar vb) zaman kayıplarına sebebiyet verilmemesi için **proje ile doğrudan ilgisi** veya sürece teknik/bilimsel veya mevzuatları açısından katkısı/yetkisi **olmayan kurumlara görüş sorulmamalıdır**.
- 7- Bilindiği üzere, ÇED Yönetmeliğinin 7. Maddesi (7) no'lu fıkrasında "Komisyonda kurum ve kuruluş temsilcisi olarak görev yapan üyelerin, yeterli mesleki bilgi ve deneyime sahip olmaları ve temsil ettikleri kurum/kuruluşların görev alanlarıyla sınırlı olmak üzere görüş vermeye yetkili kılınmış olmaları esastır." hükmü yer almaktadır. Bu nedenle Yönetmeliğin 5. Maddesi 2(a)fıkrası uyarınca **proje ile ilgili ÇED sürecinin sonlandırılmasına konu işlemlerde**; ÇED sürecinde görüşü alınan kurum/kuruluşların yetkili oldukları görev alanlarıyla ilgili verdikleri görüşlerin dikkate alınması, yetkili oldukları görev alanları dışında verdikleri görüşlerinin bahse konu sonlandırma işlemlerinde **dikkate alınmaması** gerekmektedir.
- 8- ÇED süreçlerinin yürütülmesi esnasında Yönetmelik hükümlerine riayet edilmesine hassasiyet gösterilmesi, ÇED Olumsuz/ÇED Gereklidir kararlarının gerekçe gösterilmeden verilmesi, ÇED Raporu/Proje Tanıtım Dosyası üzerinde yüzeysel bir inceleme yapıldığı düşüncesine yol açacağından, keyfiyetin önüne geçilmesi amacıyla Bakanlıkça/İl Müdürlüklerince verilen "**ÇED Olumsuz**"/ "**ÇED Gereklidir**" kararlarının gerekçelerinin karar üst yazılarında belirtilmesi gerekmektedir.
- 9- Yönetmeliğin 5. Maddesi uyarınca; 01.08.2022 tarihli ve 2022/13 sayılı Genelge ile "Çevresel Etkileri Ön İnceleme ve Değerlendirmeye Tabi Projeler" için ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanması ve "ÇED Gereklidir" veya "ÇED Gerekli Değildir" kararı verme yetkisi **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüklerine** devredilmiş ve 2014/24 sayılı Genelge yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle, 29.07.2022 tarihinden önce ÇED süreci başlatılan projeler için de 2022/13 sayılı Genelge ile verilen yetki kullanılabilir.
- 10- Yönetmeliğin 16. maddesi (2) no'lu fıkrasında yer alan hüküm ile Proje Tanıtım Dosyasının formata uygunluğu ile ilgili usuller belirlenmiştir. Format yönünden iade edilen dosya **15 takvim günü** (müşavir firmanın kullanacağı toplam süre) içinde yeniden sunulmak zorundadır. Dosyanın "eksiklik" yönünden incelenmesi Yönetmeliğin 16. Maddesi 3. Fıkrasında yer alan hüküm gereğince başlatıldığından, Yönetmeliğin 16 (5) maddesinde belirtilen "**6 aylık süre**"; formata uygun hazırlandığı tespit edilen ve ÇED inceleme ve değerlendirme süreci başlatılan projelerde İl Müdürlüğü tarafından gerekli görülmesi halinde dosyadaki bilgiler dikkate alınarak ilgili kurum/kuruluşlardan yazılı görüş istenmesi veya ilgili kurum/kuruluşlarla toplantı düzenlenmesi halinde dosyada tespit edilen eksikliklerin veya proje ve yerine ilişkin alınmış

T. C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

olan kurum/kuruluş görüşlerinde istenilen ilave bilgi/belge/çalışmaların tamamlanması için verilen süreyi ifade etmekte olup, bu **“6 aylık süre” format yönünden eksiklik sürecini (15 takvim gününü) kapsamamaktadır.**

- 11- Format eksikliği yeterlilik verilmiş firmaya iletdikten sonra projeden vazgeçilmesi durumunda, 24.07.2015 tarih ve E.12042 sayılı Proje Tanıtım Dosyasının Sürecine İlişkin Uygulamalar konulu Bakanlık yazısında belirtildiği üzere e-ÇED sistemi üzerinden yapılan başvurularda uygunluk kontrolü yapılması durumunda başvuru bedelinin geri ödenmeyeceği, fakat format kontrolü yapılmadığı veya kapsam itibari ile hatalı yapılan başvurular için geri ödemenin yapılabileceği uygun mütalaa edilmekte olup, 24.07.2015 tarih ve E.12042 sayılı Uygulama Talimatının **(bkz. Ek-1)** dikkate alınması gerekmektedir.
- 12- Yönetmelikte Madde 17- (1)'de yer alan hüküm uyarınca, verilen ÇED Gereklidir/ÇED Gerekli Değildir kararlarının İl Müdürlüğü tarafından hem kendi internet sitesinde duyurular kısmında süresiz olarak (devamlı) yayınlanması hem de İl Müdürlüğü, Kaymakamlık veya (varsa) Muhtarlık binasında bulunan askı ilan yerlerinde 30 takvim günü süresince ilan edilerek halka duyurulması zorunludur.
- 13- Bilindiği üzere, 26.11.2018 tarihli ve 53785661-641.04-E.216512 sayılı yazımız ile tüm İl Müdürlüklerine “Mahkeme Kararı Gereği ÇED Yönetmeliği Uygulama Talimatı” gönderilmişti. Yeni yönetmelik ile ÇED Yönetmeliği'nin **kapasite artışları** başlıklı 20. Maddesi ve “30 gün içerisinde görüş bildirmeyen kurumun görüşünün olumlu sayılması” maddeleri (12.madde 2.fıkra ve 16.madde 3.fıkra b bendi) yeniden düzenlenmiştir. Mükerrer uygulama olacağından yönetmeliğin yürürlüğe girdiği 29.07.2022 tarihinden sonra 26.11.2018 tarihli ve 53785661-641.04-E.216512 sayılı yazımızın uygulanmasına gerek bulunmamakta olup, Yönetmelik Maddelerine göre iş ve işlemlerin yapılması gerekmektedir.
- 14- ÇED Yönetmeliği'nin kapsamı dışında değerlendirilen (Muafiyet/kapsam dışı görüşü verilen) projelerde ÇED Yönetmeliğinin 21. Maddesi kapsamında "Proje Sahibi Değişikliği" yapılamaz. Başka bir deyişle Muafiyetlerin Devri söz konusu değildir. ÇED kapsam dışı/muafiyet görüşü verilen faaliyetin, görüşe esas şartlarında (kapasite, çalışma alanı vb.) herhangi bir değişiklik olmaması ve üretim veya işletmeye başlanılmış olması şartı ile ÇED Kapsam Dışı/Muafiyet görüşü, verildiği tüzel/gerçek kişi adına geçerliliğini devam ettirmektedir.
- 15- Yönetmeliğin Ek-3 (Bölüm VII'de) ve Ek-4 (Bölüm VI'da) formatlarında istenen **“faaliyet alanında yetkili müşavir firma tarafından yer incelemesi yapıldığını gösterir tutanak”** örneği ekte **(bkz. Ek-2)** gönderilmekte olup, söz konusu tutanağın ÇED Yeterlik Belgesi alan kurum/kuruluşlar tarafından sahada düzenlenmesi, yer incelemesi tamamlanınca ÇED Yeterlik Belgesi alan kurum/kuruluş ile birlikte proje sahibi yetkilisi veya (varsa) ilgili muhtar veya il müdürlüğü temsilcisi tarafından imza altına alınması gerekmektedir. Bununla birlikte, ÇED Yeterlik Belgesi Tebliği (RG: 29.11.2019 – 30963) Ek-3, Madde 13 hükmünde yer alan **“incelemeden en az 5 gün önce yazılı bilgi verme”** yükümlülüğü de devam etmektedir.
- 16- Şirketlerin ticari sırlarının/verilerinin ve şirket yöneticilerinin kişisel verilerinin korunması adına, Yönetmeliğin Ek 3 ve Ek4 Genel Formatlarının ekler bölümünde yer alan “Vekâlet, İmza Sirküleri ve Ticari Sicil Gazetesi” nin e-ÇED sisteminde yer alan “Yayınlanmayacak Dökümanlar” bölümüne eklenmesi gerekmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Sektörel Uygulamalara İlişkin Esaslar

Yönetmelik Ek-1 ve Ek-2 Listelerine İlişkin Uygulama Esasları:

- 17- ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında olan veya kanunen muafiyet hakkı bulunan projeler ile ilgili olarak; Bakanlığımızın **25/07/2014 tarihli ve 20289998/220.03/12368** sayılı (ÇED Muafiyeti konulu) yazısı (**bkz. Ek-3**) doğrultusunda yürütülen iş ve işlemlere devam edilecektir.
- 18- 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği'nin yürürlüğe girmesi ile birlikte *HES projeleri ile ilgili eşik değer kaldırılarak Ek-1 ve Ek-2 listelerinin ilgili maddeleri yeniden düzenlendiğinden 07.02.2014 tarihli ve 38 sayılı "Uygulama Talimatı" yürürlükten kaldırılmıştır.* Bu itibarla, 29.07.2022 tarihinden önce ÇED süreci başlatılmış olan HES projelerinin (Ek-2 kapsamındaki) inceleme-değerlendirme süreci Bakanlığımızda devam edecek olmakla birlikte, 29.07.2022 tarihinden itibaren 2022 tarihli ÇED Yönetmeliği'nin, Ek-2 Listesi, 38. Maddesi kapsamına giren HES proje başvurularının bundan böyle ilgili İl Müdürlüklerine yapılması gerektiğinden, bu başvurular için 2022/13 sayılı Genelgede belirtilen iş ve işlemler **İl Müdürlüklerince** yürütülecektir.
- 19- Tersane Projeleri ile ilgili olarak Bakanlığımızın **06.07.2015 tarihli ve 10968 sayılı yazısı ekinde yer alan "Uygulama Talimatı" yürürlükten kaldırılmış olup**, 29.07.2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ÇED Yönetmeliği kapsamında kıyı yapıları projeleri ile ilgili olarak Bakanlıktan veya İl Müdürlüklerinden talep edilen görüş başvurularında ekte gönderilen Yeni Uygulama Talimatı (**bkz. Ek-4**) doğrultusunda iş ve işlemlerin yapılması gerekmektedir.
- 20- Yeni Yönetmelik uyarınca Güneş Enerji Santrali projeleri kapladıkları alan büyüklükleri ve mekanik kurulu güçleri üzerinden yönetmelik kapsamında değerlendirilmekte olup, kurulu güç (MWm) ve proje alanı (hektar) büyüklüklerinin her ikisinin de yönetmelikte belirtilen eşik değerler altında kalması durumunda (**hem 2 hektardan küçük olma, hem de 1 MWm'nin altında olma şartı birlikte sağlandığında**), GES projeleri ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında değerlendirilmektedir. Kurulu gücü ve proje alanı büyüklüğü itibarıyla ÇED Yönetmeliği'nin Ek listelerinde yer almayan GES projeleri hakkında ÇED Yönetmeliği hükümleriyle birlikte Bakanlığımızın **08 Nisan 2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Genelgesi (bkz. Ek-5)** doğrultusunda hem kurulu güç (MWm) hem de proje alanı (hektar) üzerinden değerlendirme yapılmaya devam edilecektir.
- 21- 12.05.2019 tarih ve 303772 sayılı Resmi Gazete'de (*Değişik RG: 09.05.2021 – 31479*) yayımlanarak yürürlüğe giren **Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretimine İlişkin Yönetmeliğin**; Önlisans- Lisans alma ile şirket kurma muafiyeti başlıklı **5. Maddenin 1. Fıkrasının (h) bendinde** "*Bağlantı anlaşmasındaki sözleşme gücü ile sınırlı olmak kaydıyla yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim tesisleri*" yer almakta olup, ilgili hüküm gereği lisanssız üretim tesislerinde herhangi bir kurulu güç üst sınırı uygulanmasına gerek bulunmadığından, lisanssız projelerin Ek-1/Ek-2/Muafiyet başvurularında, EPDK'dan ya da TEİAŞ'tan **herhangi bir bilgi/belge** (önlisans/lisans, bağlantı anlaşması, çağrı mektubu vb.) **istenmeden değerlendirme yapılması** gerekmektedir. Bu kapsamda, Lisanssız / Önlisansa tabi RES ve GES projeleri hakkında ilk olarak **20.06.2016 tarihli ve 48331039-220.01-E.10244**

T. C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

sayılı yazımız ile sonrasında ilave yapılarak 06.09.2016 tarihli ve 48331039-220.02-E.14541 sayılı yazımız ile tüm Valiliklere gönderilen Uygulama Talimatı yürürlükten kaldırılmıştır.

22- 03.09.2021 tarih ve 1618832 sayılı yazımız ekinde gönderilen Madencilik Faaliyetlerinin ÇED Sürecinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslara (**bkz. Ek-6**) göre iş ve işlem gerçekleştirilmeye devam edilecektir.

Ayrıca, bilindiği üzere, “Madencilik Faaliyetlerinin ÇED Sürecinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar” ın 17. Maddesinde “*Yeraltı ocak işletmeciliği ile üretim yapılması planlanan madencilik faaliyetlerinde; projenin kazı ve döküm alan vb. amaçla yerüstünde kullanacağı alan büyüklüğü esas alınarak yerüstü alan kullanımı 25 hektara kadar olan madencilik faaliyetlerine ÇED Yönetmeliği Ek-2, yerüstü alan kullanımı 25 hektardan büyük olan madencilik faaliyetlerine ise ÇED Yönetmeliği Ek-1 listesi kapsamında Yönetmelik hükümlerinin uygulanması gerektiği*” belirtilmiştir. Bahse konu hükmün uygulanması esnasında, yeraltında çalışılan alanların sadece galeri girişi vb.nin değil yerüstü izdüşümlerinin de Bakanlığa/İlgili İl Müdürlüğüne sunulacak ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyalarında yer almasının sağlanması, yeraltı ve yerüstü çalışmalarının çevresel etkilerinin de kümülatif olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

23- Aşağıdaki faaliyetler, ÇED Yönetmeliği'nin, Ek-2 Listesi 43. Maddesinde yer alan “Yeraltı suyu çıkarma veya suyu yeraltında depolama projeleri” kapsamında **değerlendirilmediğinden;**

- ÇED kararı bulunan projelerde yeraltı suyu izleme yapılması amacıyla açılması planlanan gözlem kuyuları,
- Yeraltı sularının fiziksel, kimyasal veya bakteriyolojik analizleri için örnekleme yapılması amacıyla açılması planlanan gözlem kuyuları,
- Herhangi bir su temini amacı olmayan, sadece araştırma-inceleme amacıyla sahada gerçekleştirilen hidrojeolojik etüt kapsamında açılması planlanan kuyular,
- Herhangi bir ticari işletme, tesis veya endüstriyel faaliyette kullanılmaksızın, gerçek kişiler tarafından bireysel içme-kullanma ve sulama suyu temini amacıyla açılması planlanan kuyular,
- Belediyeler, Su ve Kanalizasyon İdareleri, Özel İdareler vb. kamu kurum/kuruluşları tarafından açılması planlanan içme suyu amaçlı sondaj kuyuları için **ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.**

24- Atıl yatırımların önlenmesi ve yatırımcıların ihtiyaçları doğrultusunda doğru yönlendirilmeleri, mevzuatta yer alan teknik ve idari gerekliliklere uygun olarak tesislerin kurulabilmesi hususları dikkate alınarak ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 Listesinde yer alan;

a) Düzenli depolama/katı atık bertaraf, atık yakma(Oksitlenme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, plazma vb. termal işlemler) tesisleri için yapılacak ÇED Başvurularında, proje ile ilgili Mahalli Çevre Kurulu Kararı ile Bakanlığımızın Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nden onaylı fizibilite raporu ve onay yazısının ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası'nda yer alması gerekmekte olup, bahse konu bilgi/belge olmadan başvuru yapılan projelerin ÇED süreçleri başlatılmaksızın iade edilmesi gerekmektedir.

b) Depolama tesisi kurma zorunluluğu bulunan ve dışarıdan atık almamak kaydıyla sadece kendi tesisinde oluşan atıkların bertarafı amacıyla düzenli depolama tesisi kurmak isteyen termik santral, demir-çelik, gübre ve asit fabrikaları gibi büyük ölçekli sanayi tesislerinin ÇED

T. C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

başvurularında Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmeliğin 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde tanımlanan ön fizibilite raporu zorunluluğu aranmamakta olup, bu tür tesislerde Mahalli Çevre Kurulu Kararı istenilmeden ÇED sürecinin başlatılması gerekmektedir.

c) ÇED Yönetmeliği Ek-1 veya Ek-2 Listesi'nde yer alan biyogaz/biyometanizasyon, mekanik ayırma ve kompost tesislerine konu ÇED süreçlerinde Bakanlığımız Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü'nden onaylı fizibilite raporu ve onay yazısının; Ek-1 Listesi'nde yer alan projelerde ÇED Raporu'nda, Ek-2 Listesi'nde yer alan projelerde ise en geç karar aşamasına kadar sunulacak nihai Proje Tanıtım Dosyası'nda yer alması gerekmektedir.

12.07.2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Sıfır Atık Yönetmeliği kapsamında sıfır atık temel seviye belgesi olan Mahalli idareler, organize sanayi bölgeleri, havalimanları ve üniversiteler, biyobozunur atıklar olarak tanımlanan atıklar arasında yer alan; pazar yeri, hal, manavlardan kaynaklanan atıklar, yiyecek hazırlama atıkları ile park ve bahçe atıklarının kompostlaştırılması amacıyla kompost tesisi (mahalli idareler tarafından kurulacak olan entegre atık yönetim tesisleri bünyesinde yer alan kompost tesisleri hariç) yapmaları halinde, bahse konu projeler için fizibilite raporu istenilmez.

25- Atıkları beraber yakan çimento fabrikalarının Atıkların Yakılmasına İlişkin Yönetmelik'te yer alan özel hükümler kapsamında değerlendirilmesi gerekmektedir. Düzenli depolama/katı atık bertaraf tesisleri ile atık yakma (oksitlenme yoluyla yakma, piroliz, gazlaştırma, plazma vb. termal işlemler) tesislerinde alan genişlemesi olmaksızın yalnızca kapasitelerinde artış yapılması durumunda, mevcut Mahalli Çevre Kurulu kararı geçerli olup, yeni bir MÇK Kararı alınmasına gerek bulunmamaktadır.

26- ÇED Yönetmeliği'nin Ek-2 Listesi 32. Maddesinde yer alan; "Temalı parklar (10.000 m2 ve üzeri alanda; bilim, kültür, doğa veya spor gibi herhangi bir temayı esas alarak izleme, eğlenme ve bilgilendirme hizmetleri sunan alanlar)" hüküm kapsamında;

- Geleceğin dünyası, bilim, bilim-kurgu, tarih, kültür, bitki ve hayvan türlerinin doğal ortamlarında yaşatılması, safari parkında veya film stüdyolarında müşteriler için katılım ve canlı izleme imkânının sağlanması, gelenek ve birikimler ile dünya coğrafyası gibi belirli bir konunun görsel ve işitsel ileri teknolojinin de yardımıyla tanıtıldığı ve ücreti mukabilinde hizmet verilen eğlenceye ve bilgilendirmeye yönelik kompleks tesisleri [*JeoPark, Aqua Su Parkları, Arboretum (Ağaç Parkı), Tarım Müzesi, Bilim ve Uzay Merkezi, Expo Fuar - Sergi - Festival Alanı, Hayvanat Bahçesi Formunda Fauna Tanıtım Alanları, Masal Şatosu (Eskişehir) gibi ana faaliyet konuları ile birlikte Doğa Sporları ve Adrenalin Vadisi Alanı, Spor Etkinlik Alanları, Çocuk Oyun Alanları, Piknik Alanları, Ziyaretçi Tanıtım Merkezleri, Gezi ve Yürüyüş Yolları, Dinlenme Tesisleri, Gözlem Kulesi, Araç Otoparkları vb. yardımcı sosyal birimlerin entegre olduğu alanları*] kapsamakta olup, yapılacak başvurularda bu kriterlerin bulunup bulunmadığının dikkate alınması gerekmektedir.

- Bunun yanı sıra hali hazırda koruma statülü alanlar (milli park, tabiat parkı, özel çevre koruma bölgesi vb) ile bu alanlar için hazırlanan planlar (uzun devreli gelişim planları, yönetim planları ve plan revizyonları vb.) ilgili sorumlu Bakanlığın mevzuatı doğrultusunda belirlenen ve yönetimi sağlanan alanlar olduklarından, bu alanlar için yapılan başvuruların ÇED Yönetmeliği Ek-2 Listesi 32. maddesi kapsamında **temalı park olarak değerlendirilmemesi** gerekmektedir.

T. C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

27- Devre Mülk, Villa ve Apart tarzında planlanan Konut Projeleri için yapılan başvurularda, ÇED Yönetmeliği'nin Ek-2 Listesi 30. Maddesi; "*Konut projeleri (300 konut ve üzeri)*" kapsamında **her bir** devre mülk, villa ve apart yapının tek **bir konut** olarak değerlendirilmesine devam edilmesi, bunun yanı sıra ÇED Yönetmeliğin Ek-2 Listesi 29. Maddesi; "*50 oda ve üzeri oteller, tatil köyleri, turizm kompleksleri vb.*" kapsamında yer alan turizm tesisleri ile birlikte proje alanı ve mücavirinde (bitişik parsel-nizam) aynı gerçek/tüzel kişilere ait devre mülk, villa ve apart tarzında yatırımların planlanması halinde ise bu yatırımların turizm tesisi ile birlikte entegre olarak ele alınması ve her bir devre mülk, villa ya da apart tek **bir oda olarak** değerlendirilerek toplam oda sayısı üzerinden değerlendirme yapılması gerekmektedir.

Ekler

- 1- 24.07.2015 tarih ve E.12042 sayılı Uygulama Talimatı (1 sf)
- 2- Faaliyet alanında yetkili müşavir firma tarafından yer incelemesi yapıldığını gösterir tutanak (1 sf)
- 3- ÇED Muafiyet konulu talimat (1 sf)
- 4- Kıyı Yapıları Uygulama Talimatı-üst yazısı ile birlikte (3 sf)
- 5- 08 Nisan 2015 tarihli ve 2015/3 sayılı Genelge (2 sf)
- 6- Madencilik Faaliyetleri'nin ÇED Sürecinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar (3 sf)

Sayı: 20289998-220.99 -
Konu: PTD'nin Sürecine İlişkin Uygulamalar

DAĞITIMLI

Bilindiği üzere, ÇED Yönetmeliği'nin 16.maddesi 3.bendinde "eksiklikleri altı (6) ay içerisinde tamamlanmayan Proje Tanıtım Dosyalarına ilişkin ÇED süreci sonlandırılır" hükmü yer almaktadır. Proje Tanıtım Dosyalarının inceleme süreçlerine ilişkin İl Müdürlüklerimizden gelen görüşlerden farklı uygulamalar olduğu tespit edilmiştir.

Seçme, Eleme Kriterleri Uygulanacak Projelere ilişkin ÇED sürecinde; ilgili kurum/kuruluş görüşlerinin yetkilendirilmiş kuruluş aracılığıyla talep edilmesi uygun görülmemekte olup, sürecin daha sağlıklı yürütülmesi açısından görüşlerin müdürlüklerinizce talep edilmesi uygun olacaktır. Kurum/kuruluşlardan görüş alınması durumunda süre kısıtlaması bulunmamakta olup kurum görüşlerinin tamamlanmasına müteakip sürecin devam ettirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan proje bedelleri ile ilgili olarak; e-ÇED sistemi üzerinden yapılan başvurularda sistem üzerinden uygunluk kontrolü yapılması durumunda başvuru bedelinin geri ödenmeyeceği, fakat formata uygunluk kontrolünün yapılmadığı veya kapsam itibari ile hatalı yapılan başvurular için ise geri ödemenin yapılabileceği uygun mütalaa edilmektedir. Proje bedellerinin iade işleminin yapılabilmesi için vekaletnamenin aslı ya da firmanın kendisine ait İBAN numarası ve iade talep dilekçesinin bulunması gerekmektedir.

ÇED Süreci sonlandırılarak iptal/iade edilen Proje Tanıtım Dosyalarına ilişkin aynı proje için tekrar başvuru yapılması durumunda; yeniden başvuru bedelinin yatırılarak işlemlere devam edilmesi gerekmektedir.

Uygulamalarda birlikteliğin sağlanması amacıyla yukarıda belirtilen konulara hassasiyet gösterilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

M. Mustafa SATILMIŞ
Bakan a.
Genel Müdür

DAĞITIM:
-81 İl Valiliği

ÇED, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
YER İNCELEME TUTANAĞI

Proje Adı	
Proje Sahibi	
Proje Alanı Adres Bilgileri	
Yer İnceleme Tarih ve Saati	
ÇED Yetkili Müşavir Firması	

Tespitler

Ad-Soyadı	Kurum/Firma	Unvanı*	İmza

*ÇED Yetkili Müşavir Firması temsilcisinin ÇED Yeterlik Tebliği 5.maddesinin 1.fıkrasındaki (a), (b), (c) bentleri hakkında bilgilerini unvan kısmına yazması gerekmektedir.

Sayı: 20289998-220.03-
Konu: ÇED Muafiyet

DAĞITIMLI

Bilindiği üzere; 03.10.2013 tarihli ve 28784 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliğinin 6. Maddesi 3. Fıkrasında “ Bu Yönetmeliğe tabi projeler için "Çevresel Etki Değerlendirmesi Olumlu" kararı veya "Çevresel Etki Değerlendirmesi Gerekli Değildir" kararı alınmadıkça bu projelere hiç bir teşvik, onay, izin, yapı ve kullanım ruhsatı verilemez, proje için yatırıma başlanamaz ve ihale edilemez.” hükmü yer almaktadır. Diğer taraftan; bu Yönetmelik kapsamında yer alan ancak eşik değer altında olan projeler ile Yönetmeliğin Geçici 2. ve Geçici 3. Maddelerinde yer alan projeler ÇED Yönetmeliği kapsamı dışındadır.

ÇED Yönetmeliği kapsamı dışında yer alan projelere ilişkin görüşler ile ilgili olarak Bakanlığımıza ve Valiliklerimize (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri) başvurular gerçekleştirilmektedir. Son zamanlarda Bakanlığımıza ulaşan bilgilerden kapsam dışı değerlendirmelerde; yerinde tespit yapılamaması, eksik bilgi belge, Bakanlığa ve İl Müdürlüklerine yapılan mükerrer başvurular, projelere ilişkin önceki dönemlerde yapılan değerlendirilmelere ilişkin bilgi eksikliği vb. sebeplerle değerlendirme süreçleri ile ilgili farklı uygulamalar olduğu tespit edilmiştir.

Bu kapsamda; projelere ilişkin kapsam dışı başvuruların değerlendirmesinde uygulamada birlikteliğin sağlanması; iş ve işlemlerin daha sağlıklı, etkin ve hızlı bir şekilde yürütülebilmesi için 01/08/2014 tarihi itibari ile ÇED Yönetmeliği Muafiyetine ilişkin tüm başvuruların Çevrimiçi ÇED süreci yönetim sistemi (e-çed) üzerinden Valiliğiniz (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından değerlendirilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

M. Mustafa SATILMIŞ
Bakan a.
Genel Müdür

Dağıtım

- 81 İl Valiliği

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Sayı : 81195450.220.01.
Konu : Tersane Projeleri

DAĞITIMLI

25.11.2014 tarih ve 29186 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin ÇED Uygulanacak Projeler Listesi'nde (Ek-1) yer alan tersane projelerinde yapılması planlanan kapasite artışlarının değerlendirilmesi ile bu kapsamdaki iş ve işlemlerin, ÇED sürecinde yer alan uygulamalarda birlikteliğin sağlanması amacıyla ekte yer alan talimat çerçevesinde yapılması hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

M.Mustafa SATILMIŞ
Bakan a.
Genel Müdür

EKLER:
1-Uygulama Talimatı (1 sayfa)

DAĞITIM:

- Artvin Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Rize Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Trabzon Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Giresun Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Ordu Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

Vekaletler Cad. No:1 06100 Bakanlıklar / ANKARA
Tel: (0312) 410 10 00 Faks: (0312) 419 21 92

Ayrıntılı bilgi için irtibat: S.GÜLCÜOĞLU Mühendis

Bu belge 5070 sayılı elektronik imza kanununa göre güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Evrak teyidinde <http://evrakdogrulama.esb.gov.tr> adresinden Belge Num.:81195450-220.01-10968 ve Barkod Num.:3748570 bilgileriyle erişebilirsiniz.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

- Samsun Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Sinop Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Kastamonu Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Bartın Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Zonguldak Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Düzce Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Sakarya Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Kocaeli Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- İstanbul Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Kırklareli Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Tekirdağ Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Çanakkale Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Balıkesir Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Bursa Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Yalova Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- İzmir Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Aydın Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Muğla Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Antalya Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Mersin Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Adana Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)
- Hatay Valiliği
(Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü)

EK:

KIYI YAPILARI UYGULAMA TALİMATI

- 1- Yeni gemi inşa etmek amacıyla ÇED Olumlu kararı bulunan mevcut tersanelere, bakım-onarım faaliyeti eklenmesinin planlanması durumunda; proje ÇED Yönetmeliği'nin "ÇED Uygulanacak Projeler Listesi (Ek-1)" kapsamında değerlendirilmekte olup, yönetmeliğin 8. maddesi gereği, <http://eced.csb.gov.tr> internet adresinde yer alan "Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi" üzerinden Bakanlığımıza başvuru yapılması gerekmektedir.
- 2- ÇED Olumlu kararı bulunan veya 07.02.1993 tarihinden önce faaliyete geçmiş mevcut tersanelere yüzer havuz ilavesi; mevcut liman, yat limanı ve tersanelerde kıyının değişimine sebep olan yeni iskele, rıhtım, dolfen eklenmesi, mevcut iskelenin uzatımı, rıhtımın genişletilmesi, dolfen sayısının artırılması, deniz dolgusu ilavesinin planlanması durumunda, söz konusu faaliyet üniteleri ÇED Yönetmeliği'nin "ÇED Uygulanacak Projeler Listesi (Ek-1)" kapsamında değerlendirilmekte olup, yönetmeliğin 8. maddesi gereği, <http://eced.csb.gov.tr> internet adresinde yer alan "Çevrimiçi ÇED Süreci Yönetim Sistemi" üzerinden Bakanlığımıza başvuru yapılması gerekmektedir.
- 3- ÇED Olumlu ve/veya ÇED Gerekli Değildir kararı bulunan kıyı tesislerinde; işletme esnasında deniz hareketlerinden dolayı azalan derinlikleri, ÇED Olumlu ve/veya ÇED Gerekli Değildir kararına esas nihai raporda belirtilen derinliğe ulaşılacak şekilde yapılacak dip taraması faaliyetleri için bu yönetmelik hükümleri uygulanmaz.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Sayı : 27894554-010.06/89
Konu: ÇED Yönetmeliği Uygulamaları

08 Nisan 2015

GENELGE
(2015/03)

25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği’nin “Olağanüstü durumlar ve özel hükümler” başlıklı 24 üncü maddesinin birinci fıkrasının (f) bendi uyarınca, “ÇED Olumlu” veya “ÇED Gerekli Değildir” kararı bulunan projelerde yapılacak kapasite artışı ve/veya genişletilmesi plânlanan projelere uygulanacak ÇED sürecine ilişkin yöntem Bakanlıkça belirlenecektir.

Buna göre;

1- ÇED Olumlu Kararı bulunan projelerde, kapasite artışı ve/veya genişletilmesinin plânlanması durumunda, plânlanan artış veya artışlar toplamı ÇED Yönetmeliğinin;

a) Ek-II Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde ise, Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyasına mevcut karara esas çevresel etkileri de dahil edilerek ilgili Valiliğe başvuru yapılması,

b) Ek-I Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde ise, Yönetmeliğin 8 inci maddesi kapsamında hazırlanacak ÇED Başvuru Dosyasına mevcut karara esas çevresel etkileri de dahil edilerek Bakanlığımıza başvuru yapılması gerekmektedir.

2- ÇED Gerekli Değildir Kararı bulunan projelerde, kapasite artışı ve/veya genişletilmesinin plânlanması durumunda, plânlanan artış veya artışlar toplamı ÇED Yönetmeliğinin;

a) Ek-II Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde ise, mevcut proje kapasitesi ile toplanarak; ÇED Yönetmeliğinin Ek-II Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde kalması durumunda, Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyasına mevcut karara esas çevresel etkileri de dahil edilerek ilgili Valiliğe başvuru yapılması,

b) Ek-I Listesinde yer alan eşik değer ve üzerinde kalması durumunda, Yönetmeliğin 8 inci maddesi kapsamında hazırlanacak ÇED Başvuru Dosyasına mevcut karara esas çevresel etkileri de dahil edilerek Bakanlığımıza başvuru yapılması gerekmektedir.

3- ÇED Olumlu veya ÇED Gerekli Değildir Kararı bulunan projelerdeki kapasite artışı ve/veya genişletilmesi halinde, planlanan projenin etkileri, mevcut karara esas etkiler ile birlikte kümülatif olarak değerlendirilecektir.

4- Madencilik projeleri ile ilgili olarak;

- Madenlerin çıkarılmasına ilişkin projelerde üretim miktarında artış olması durumunda,
- Kullanılan patlayıcı miktarlarında artış olması durumunda,
- Arama projelerine ilişkin olarak ruhsat alanının genişletilmesi durumunda,

Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması gerekmektedir.

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

5- Kanatlı yetiştirme tesisleri ve balıkçılık projeleri ile ilgili olarak, kapasite artışı olmaksızın balıkçılıkta ilâve alan ve kafes artışı, kanatlı yetiştirme tesislerinde ise kümes artışı plânlanması durumunda Yönetmeliğin 16 ncı maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Valiliğe başvuru yapılması gerekmektedir.

Ayrıca, güneş enerji santralleri ile ilgili olarak, kurulu gücü itibariyle ÇED Yönetmeliğinin Ek listelerinde yer almayan projelerde, aynı parsel içerisinde aynı gerçek/tüzel kişiye ait projelerin kurulu güçlerinin toplamına göre değerlendirme yapılması; farklı parsellerde olmasına rağmen bitişik nizamda olan aynı gerçek/tüzel kişiye ait projelerin kurulu güçlerinin toplamı üzerinden değerlendirme yapılması; aynı parselde aynı gerçek/tüzel kişilere ait projelerde ise her bir projenin kurulu gücü özelinde değerlendirme yapılması hususlarında;

Gereğini bilgilerine rica ederim.

İdris GÜLLÜCE
Bakan

Dağıtım:
-Tüm Valiliklere

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
ÇED İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : 14108550-220.02-1618156
Konu : Madencilik Faaliyetleri'nin ÇED Sürecinde ve
Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar

27./08/2021

BAKANLIK MAKAMINA

- İlgi (a): 08.07.2009 tarih ve B 18 0 ÇED 0 02 02 238-02-04-5102-40174 sayılı yazımız.
(b):08.08.2014 tarih ve 20289998/220.99/12922 sayılı yazımız.
(c):13.08.2015 tarih ve 20289998-220.99-E.13127 sayılı yazımız.
(ç):11.07.2016 tarih ve 20289998-220.99-E.11291 sayılı yazımız.
(d):19.06.2017 tarih ve 20289998-220.99-E.9446 sayılı yazımız.
(e):16.08.2017 tarih ve 20289998-220.99-E.10682 sayılı yazımız.
(f):30.12.2017 tarih ve 20289998-220.99-E.20632 sayılı yazımız.
(g):19.06.2018 tarih ve 14108550-220.99-E.108002 sayılı yazımız.

İlgi yazılarımız ile madencilik faaliyetleri ile ilgili gerek ÇED süreçlerinde gerekse münferit görüş taleplerinde dikkat edilmesi gereken usul ve esaslar Valiliklerimize (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) iletilmiş ve iş ve işlemlerinde dikkate alınması için talimatlandırılmıştır.

Madencilik sektöründe ilgili kurumlar nezdinde yapılan mevzuat değişiklikleri, ÇED sürecinde yaşanan sorunlar ve "ÇED Yönetmeliği'nin Geliştirilmesi Projesi" sürecinde elde edilen görüşler doğrultusunda bahse konu talimatların güncellenmesi ve mükerrer konuların birleştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır.

Bu itibarla, ilgi yazılarımızda yer alan usul ve esasların yürürlükten kaldırılarak ekte yer alan "Madencilik Faaliyetleri'nin ÇED Sürecinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar" ın yürürlüğe konulması hususunu Olur'larınıza arz ederim.

Mehrali ECER
Genel Müdür

Uygun görüşe arz ederim.
...../...../2021

Prof. Dr. Mehmet Emin BİRPINAR
Bakan Yardımcısı

OLUR

...../...../2021

Murat KURUM
Bakan

Ek: Madencilik Faaliyetleri'nin ÇED Sürecinde ve Görüş Taleplerinde
Uygulanacak Usul ve Esaslar (3 sayfa)

MADENCİLİK FAALİYETLERİ İLE İLGİLİ ÇED SÜREÇLERİNDE VE GÖRÜŞ TALEPLERİNDE UYGULANACAK USUL VE ESASLAR

Amaç: Maden Kanunu ve İlgili Yönetmelikleri'nde yapılan değişiklikler ve madencilik faaliyetlerinin çevresel etkilerinin oluşturduğu kamuoyu algısı nedeniyle, Bakanlığımız ve İl Müdürlüklerimizde ÇED süreci yürütülen veya ÇED Yönetmeliği kapsamında görüş verilen madencilik faaliyetlerine ilişkin uygulamalarımızın gözden geçirilmesi gereği hâsıl olmuştur.

İş bu yürürlüğe girecek olan "Madencilik Faaliyetleri İle İlgili ÇED Süreçlerinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar" ile madencilik faaliyetlerinin değerlendirilmesine konu Bakanlığımız içtihatlarında işlevsiz olan uygulamaların yürürlükten kaldırılması, geçen yıllar içerisinde Bakanlığımız tarafından İl Müdürlüklerimize gönderilen talimatlarımızın birleştirilerek sadeleştirilmesi ve uygulamanın tek bir talimata dönüştürülmesi amaçlanmaktadır.

Kapsam: "Madencilik Faaliyetleri İle İlgili ÇED Süreçlerinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul ve Esaslar" gerek ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 Listesi'nde yer alan faaliyetlerin değerlendirilmesini gerekse Bakanlığımızdan veya İl Müdürlüklerimizden talep edilen faaliyet bazlı görüşleri kapsamaktadır.

İçerik: Madencilik Faaliyetleri İle İlgili ÇED Süreçlerinde ve Görüş Taleplerinde Uygulanacak Usul Ve Esaslar aşağıda maddeler halinde yer alan hükümleri içermektedir.

Usul ve Esaslara İlişkin Hükümler:

1- Madenlerin aranması, çıkarılması ve işletilmesine ilişkin projelerle ilgili ÇED başvurularının; madenin aranması, çıkarılması ve işletilmesinde hak sahibi olan ruhsat sahibi tüzel/gerçek kişiler tarafından yapılması gerekmekte olup, rödevansçılar tarafından yapılacak başvurular değerlendirmeye alınmaksızın iade edilecektir.

2- ÇED Yönetmeliği kapsam dışı görüşü veya ÇED Kararı (*ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir*) bulunan madencilik projelerinde ruhsat temdidinin ve devrinin yapılmayarak ruhsatın Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü tarafından iptal edildiği ve saha terk işlemi gerçekleştirilerek icra veya ihale yoluyla tüm hak ve vecibeleri ile birlikte satışının yapılarak ruhsatın yeniden düzenlendiği durumlarda; bahse konu saha için evvelce verilmiş olan ÇED Kararı (*ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir*) veya muafiyet görüşleri yeni düzenlenen ruhsatın sahibi adına geçerli değildir. Yeni ruhsat sahibinin ÇED Yönetmeliği kapsamında yeniden başvuru yapması gerekmektedir.

3- 3213 Sayılı Maden Kanunu'nun 17'nci maddesinin son fıkrasında, (Ek fıkra:28/11/2017-7061/48 md.)" *Jeolojik haritalama, jeofizik etüd, sismik, karot, kırıntı ve numune alma ile bunlara yönelik sathi hazırlık işlemleri içeren faaliyetler için çevresel etki değerlendirmesi kararı aranmaz*" hükmü yer almaktadır. Bu nedenle; bahse konu yöntemlerle yapılan arama ve numune alma faaliyetleri için ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamaktadır.

4- Daha önce ÇED Yönetmeliği kapsamında değerlendirilen ve ÇED Kararı (*ÇED Olumlu/ÇED Gerekli Değildir*) verilen petrol veya jeotermal kaynak arama projelerinin ÇED kararına esas çalışma alanlarında aynı yöntemle ilave kaynak arama çalışması yapılması durumunda; İlave edilmesi planlanan yeni arama noktalarının çevresel etkilerinin, ÇED

Kararına konu mevcut arama faaliyetinin çevresel etkilerini de içerecek şekilde kümülatif olarak değerlendirilmesi (*kullanılacak kimyasalların özellikleri, yapılacak havuzların boyutları, geçirimsizlik özellikleri, sondaj çamuru kapsamında oluşan su ve atığın bertaraf yöntemleri, petrol ve jeotermalin akışkan özellikleri, test kuyusundan çıkan suların bertarafı vb.*) gerekmektedir. Değerlendirme sonucunda mevcut karara esas Proje Tanıtım Dosyasında yer alan taahhütlerin ilave açılacak kuyular için de geçerli olması halinde yeni arama noktaları için ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmamakta olup, ÇED kararına esas alan dışında yapılacak aramalar için ÇED Yönetmeliği Ek-2 listesi kapsamında işlem yapılması gerekmektedir.

5- Arama ve üretim faaliyetleri için ayrı ayrı ya da aynı dosyada entegre olarak ÇED başvurusu (Ek-1/Ek-2) yapılabilir. Ancak arama ile üretimin aynı dosyada sunulması halinde işletme ruhsatının da ibraz edilmesi gerekmektedir. Aynı ruhsat alanı içerisinde üretim faaliyeti ile birlikte arama faaliyetleri de yapılabilir. Ancak sadece arama yapılacaksa arama ruhsatının, üretim/işletme yapılacaksa işletme ruhsatının ÇED Başvuru Dosyası/Proje Tanıtım Dosyası'nda yer alması gerekmektedir.

6- Kamu kurum ve kuruluşları tarafından yapılacak başvurularda, hammadde üretim izninin alınmadığı durumlarda erişim numarası ile başvuru yapılabilir. Bu tür başvurular değerlendirmeye alınacaktır.

7- ÇED kararına esas proje alanının herhangi bir nedenle küçültülüp belli bir kısmının çıkarılarak, yerine aynı miktarda alan ilavesi ile genişleme yapılması hususu uygun görülmemekte olup, yeni ilave edilmesi planlanan alanın "Kapasite Artışı" olarak değerlendirilmesi ve ÇED Yönetmeliği kapsamında başvuru yapılması gerekmektedir.

8- Bakanlığımız ya da Valiliklerimiz (Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü) tarafından verilen kapsam dışı kararları; faaliyetin kapasitesinde artış olmaması, üretim yönteminin değişmemesi, alan artışının olmaması ve üretim veya faaliyete başlanılmış olması şartıyla daha önce verilen görüşün geçerliği devam etmekte olup, bu tür durumlarda Bakanlığımızın/İlgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün görüşünün alınması gerekmektedir.

9- ÇED Kararı bulunan farklı ruhsatların birleştirilmesi durumunda; kapasite artışı ve alan genişlemesi olmaması, üretim yönteminin değişmemesi ve her bir karara esas dosyada yer alan taahhütlere uyulması şartıyla, ÇED kararı yeni ruhsat için de geçerlidir. Bu tür durumlarda Bakanlığımızın/İlgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün görüşünün alınması gerekmektedir.

10- Aynı gerçek veya tüzel kişiliklere ait yapılan/yapılacak madencilik faaliyetlerinde; proje alanları bitişik olsa da ruhsat hukukları farklı olduğundan, her bir ruhsat sahası için ayrı başvuru yapılabileceği gibi; faaliyet sahibinin talep etmesi durumunda, entegre proje olarak tek bir başvuru da yapılabilir.

11- Madencilik projelerinde; alan artışı olmaksızın üretim miktarında artış olması, üretim yöntemi değiştirilerek faaliyete patlatmalı üretimin dâhil edilmesi, patlayıcı madde miktarında artış yapılması ve yeraltı işletmeciliğine konu projeler için ÇED Yönetmeliğinin 16.maddesi kapsamında hazırlanacak Proje Tanıtım Dosyası ile ilgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne başvuru yapılması gerekmektedir.

12- Madencilik faaliyetleri kapsamında yapılan başvurularda; ruhsat alanı içerisinde ruhsat sahibi veya rödevansçı adına daha önce verilen herhangi bir karar (*muafiyet, ÇED Gerekli*

Değildir, ÇED Olumlu vb) bulunması halinde, aynı ruhsat içinde planlanan yeni faaliyetlere konu başvuruların kapasite artışı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

13- Arama ruhsatı ile yapılan başvurularda; arama ruhsatı alanının tamamının ÇED alanı olarak belirlenmemesi, bu tür başvurularda faaliyet sahibi tarafından arama yapılacak alanların taraflarınca Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne sunulan ve onaylanan "Ön İnceleme Raporu" nda yer alan bilgiler ışığında koordinatlarla çevrili poligonlar şeklinde belirlenmesi ve başvuruya konu ÇED alanı olarak bu alanların esas alınması gerekmektedir.

14-İşletme ruhsatı ile yapılan başvurularda; işletme ruhsat alanının tamamının ÇED alanı olarak belirlenmemesi, bu tür başvurularda faaliyet sahibi tarafından Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'ne sunulan ve onaylanan işletme projesinde belirtilen görünür/ mümkün/ muhtemel rezerv alanlarının ÇED inceleme alanı olarak esas alınması gerekmektedir.

15- ÇED başvurusu yapılan kırma-eleme tesisleri için hazırlanan ÇED Raporu ve/veya Proje Tanıtım Dosyaları'nda;

- Tesisteki toz kaynağı olan her bir ünitenin (bunker, kırıcılar, elekler, bantlar) kapalı ortam içerisine alınmasının taahhüt ettirilmesi
- Kapalı ortam içerisine alınan ünitelere toz indirgeme sisteminin (torbalı filtre/pulvarize) kurulmasının taahhüt ettirilmesi,
- Kırma-Eleme tesislerinde belirtilen çevresel önlemleri alınıp alınmadığının izlenmesi, kontrol edilmesi ve denetlenmesi gerekmektedir.

16- ÇED kararı bulunan Kırma-Eleme Tesislerine ünite veya ekipman (tersiyer, mikronize kalsit ünitesi vb.) ilave edilmesi durumunda ise Kırma-Eleme Tesisi'nin ÇED kararına esas kapasitesinin artmaması ve toz kaynağı olan her bir ünitesinin kapalı ortam içerisine alınması şartıyla ÇED Yönetmeliği hükümlerinin uygulanmasına gerek bulunmadığına dair görüş verilebilir. Bu tür durumlarda Bakanlığımızın/İlgili Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün görüşünün alınması gerekmektedir

17- Yeraltı ocak işletmeciliği ile üretim yapılması planlanan madencilik faaliyetlerinde; projenin kazı ve döküm alanı vb. amaçla yerüstünde kullanacağı alan büyüklüğü esas alınarak yerüstü alan kullanımı 25 hektara kadar olan madencilik faaliyetlerine ÇED Yönetmeliği Ek-2, yerüstü alan kullanımı 25 hektardan büyük olan madencilik faaliyetlerine ise ÇED Yönetmeliği Ek-I listesi kapsamında Yönetmelik hükümlerinin uygulanması gerekmektedir.

